

VILLE HAMLET HAVE KLARET SIG BEDRE, HVIS HAN HAVDE SINGLETASKET OG MULTIPLEXET?

Af CLAUS HOLM,
instituttleder, DPU, Aarhus Universitet

“Fra min erindrings tavle visker jeg alt ligegyldigt bort, hver gammel frase, hver bogsentens, hvert udenadscitat, som lydig ungdom har nedskrevet dér, så kun dit bud og det alene lever i min hukommelses indbundne bog, urørt af mindreværdigt stof: ved Himlen! Åh, æreløse kvinde! Åh, slyngel, smilende fordømte slyngel! Min huskebog – her må jeg skrive ned, at man kan smile og dog være slyngel; jeg ved i hvert fald, at det er sandt i Danmark.”

Uddraget ovenfor stammer fra Shakespeares Hamlet. Men hvad har noget så analogt som Hamlet at gøre med digital dannelse og læring?

Det er nemt at forklare.

Allerede på dette tidspunkt – i 1603 i renæssancens England – var der en spirende erfaring med informationsoverbelastning.

Selvom det med nutidens briller kan virke lidt hypersensitivt, så var der også dengang en bagside af, at bøger, pamfletter, plakater, kommercielle og offentlige dokumenter og i det hele taget tekst og information i stadigt stigende omfang blomstrede frem.

Den tiltagende mængde af viden skabte distraktion og gjorde – i hvert fald Hamlet – ør i hovedet. Opmærksomhedsforstyrrelser – attention deficit disorder – eksisterede altså lang tid før, begrebet blev opfundet.

I dag stiller vi os de samme spørgsmål: Hvordan skal vi kapere al den viden, der i stadigt stigende tempo flyver rundt om ørerne på os. Ikke mindst i forhold til undervisning, hvor adgang til mange kanaler på samme tid både er en læringsmæssig mulighed og fælde.

Op til 70 procent af nutidens elever befinder sig i en tilstand af distraktion på grund

af digitale medier i klasseværelset. Så der er brug for forandring.

Shakespeare havde måske fat i noget, når han talte om at ‘viske alt ligegyldigt bort’. Hans redskab til at undgå distraktion var at forholde sig til det vigtigste. Kun de ting, som betyder noget, skal skrives ned og med i Hamlets huskebog.

Vi står i dag med samme opgave, når vi skal prioritere i en verden fuld af digitale muligheder, hvor det synes vanskeligt at komme helt ind til sandheden, og hvor styring af opmærksomheden – også i undervisningen – er blevet endnu vanskeligere for både lærere og elever.

Information er som bekendt ikke længere den knappe ressource – det er opmærksomhed.

Derfor skal vi blive bedre til koncentrations- og engagementsfremmende brug af digitale medier. Det kræver singletasking og multitasking.

Det anbefaler forskerne Jesper Tække og Michael Paulsen på baggrund af forskningsprojektet Socio Media Education. I perioden fra 2011 til 2014 fulgte og påvirkede de en gymnasieklases lærere gennem samtale og præsentation af forskningsviden.

En af de (også i dag meget udbredte) strategier er at blive en multi-tasker, hvor man forsøger at håndtere flere opgaver samtidig. Resultatet er, at opgaverne løses dårligere og tager længere tid, og eleverne lærer mindre og husker dårligere. Resultatet er distraktion.

En anden (og bedre) strategi er singletasking, hvor man er optaget af ét objekt ad gangen. Når det knyttes til multiplexing – forklarer Tække og Paulsen os – hvor man fortsat er koncentreret om ét objekt, men bruger mere end et medie til det, så øges indlæringen. Tilgangen er ikke ny. Det er ikke nyt, at en lærer på samme tid taler og skriver på tavlen. Her tabes opmærksomheden ikke, den bliver snarere multipliceret.

På samme måde kan underviserne i digital sammenhæng insistere på, at eleverne

hertens gerne må bruge digitale kanaler i undervisningen. Men de skal motiveres til at fastholde fokus, så en (nødvendig) søgning på for eksempel Hamlet, integralregning eller tysk grammatik ikke ‘forstyrres’ af afstikkere til andre emner – private eller faglige.

Vi skal insistere på singletasking på alle kanaler.

Men hvorfor kan vi ikke bare lukke telefonerne ude af undervisningen? Det skal vi ikke, fordi digitale medier eksisterer og er en del af samtidens medie- og magtvilkår for undervisningen.

Lektor emeritus Hans Hauge fra Aarhus Universitet konstaterede allerede for 15 år siden, at de studerendes indflydelse er temmelig stor. Det eksempel han gav mig den gang var, at når de studerende for eksempel kun vil studere Shakespeare på film, så må vi forske i Shakespeare med film som vinkel. I dag kunne man udvide det til, at når man så ser Hamlet på film, så kan læreren og eleven *samtidig* have gang i en anden skærm også, hvor de stiller spørgsmål (multiplexer) om filmen.

Dybdelæring handler om at udvikle en grundig og ikke-overfladisk forståelse af fagområder eller på tværs af fagområder. Det kræver, at de studerende reflekterer over det, de lærer, og sætter det i sammenhæng med det, som de kan i forvejen.

At lære noget grundigt forudsætter aktiv deltagelse, brug af læringsstrategier og evne til at vurdere og afprøve egen mestring og fremgang i forhold til omverdenen. Derfor skal lærerne bidtage til, at den faglighedsfordybende og -overskridende elev bruger digitale medier til at skabe kontakt til en relevant omverden.

Måske var det gået Hamlet bedre, hvis han havde fulgt sit eget råd og ‘visket alt ligegyldigt bort’ – hvis han havde singletasket og multiplexet.

Og jeg er ret sikker på – hvilket er vigtigere – at elever og studerende anno 2019 vil lære mere og opnå dybere forståelse, hvis de og deres undervisere bruger begge strategier. Både når de studerer Hamlet og alt muligt andet.

Det er god digital
dannelsestrategi.

